

vorbiri literare“, XXXIX [1905], p. 298), cum și ir. *aniurba*, ‘in-
timpin’ (O. Densusiănu, *Antologia dialectală*, p. 112).

VI.

Elemente grece ții.

Ahândòs.

Se întâlnește în cimilitura „fusului (încărcat de tort)“, alternând cu: *folțicos* (pentru care cf. și ngr. φορτικός, „de charge, grossier, encombrant“), *burduhos*, *burdios*, etc. (v. Pascu, *Despre cimilituri*, I, 241).

Probabil, corupt din **ahondròs*, **hondròs* = ngr. χονδρός, χοντρός, „gros, grossier“ (cf. χοντρόπανον, „lână ordinară, pânză de saci“, χονδροβέλονον, χονδροβελόνι, „ac de cusut sacii“, etc). Ori = *antihos* (**andihòs*, **ahundos*) din cimil. „ușii“ (*ibid.* 120) = ‘αντίχορος?’

Cimilitura ar putea fi de provenință sudduunăreană, importată la noi prin Țigani. un țig. *a(v)indòs*, „viind, fiind“, *acindòs*, „rămânând“, *bașindòs*, „țipând“ (*bașlò*, part. perf. al acestuia, iar nu turc. **bașlù*, e țigăn. „coçoș“), un *Ștefanòs*, *Gavrilòs*, *Toderòs*, chiar *Românòs*, nume de rob țigănești ai mănăstirilor bucovinene (v. Dan, *Vartolomeiu Mazareanu*, *Jassim*), au același ethos specific, ca și *ahândòs*.

Cu χονδροβέλονον de mai sus ar fi de comparat *hondrobele* (lemne), *hodrobețe* din altă cimilitură (cf. ngr.-dial. γουτζουβελλα = χονδρὸν τεμάχιον καψεξύλου din Glosarul lui Budona, p. 82, mgl. *bila*, „prăjină“, din Glosariul megl. al lui Papahagi, p. 58, dr. *bila*, „trunchiu“, „scurtătură“ din Pamfile, *Industria casnică*, p. 109, r.-dial. *bel*, „instrument de săpat“, din „Documente și regeste“ de I. Bogdan, p. 328, țig. *bel*, *beli*, „kleine Stange“). Poate că și *hondrolemne* = *hondrolene* (alterat prin ritm: *lemn*), *hodolene* dintr’o cimilitură a „scării“: două lemne *hondrolemne*, și mai multe mănânțele“ (cf. *odolean*, în Moldova-de-Nord, nu numai nume de plantă, — v. Panțu, — ci și dublet al lui *nadolean*,

1) Un intermediar ngr. presupune, din cauza fonetismului (-*nd-*), și rom. *rămândă*, „iapă de sou nobil“ (*Rev p ist.*, etc., I, 185), „herghelte“ Furtună, *Izvodiri*, 101), *caî de romândă* („An. Ac Rom“, XXXII, p. 1008) = fr. *remonte*

,de Anatolia“ : „găină *odoleană*“, în înțeles de „mare“) conține pe ngr. *χοντρος*, pe care-l cuprinde, după I. Caragiani (*Studii ist. asupra Rom. din Peninsula Balcanică*), nu numai patronimicul *Hondrosom*, „Grosu (la trup)“, ci și un *hondrubalat*, „bucălat“. — *Hondronesco* (v. „Revista istorică“, VI, p. 203) = ngr. *χονδραίνω*, „grossir, rendre gros, devenir gras“ (Contopoulos).

Ținem să observăm aici, că, dacă nu însuși *coțoflengher*, „luceafăr“ (pe care-l derivam, în „Bulletin de l'Institut pour l'étude de l'Europe sud-orientale“, VII, 51, nota, dintr'un ngr. **κουτσοφέγγαρι*, format prin analogie cu un *κουτσοδαίμων*, *κουτσοδαίμονιο*, *κουτσοδαίμονακι*, etc. : cf. G. Meyer, *Neugr. Stud.*, II, 97—102), cel puțin *foflengher* și *luceflengher* s. *luceflender* (la Odobescu), care cuprind în partea întâia pe ngr. *φωσφόρος* și rom. *luceafăr*, în partea finală ar -putea fi, (nu ngr. *φεγγάρι*, nici rom. *fleandură* (Weidelt, etc.), ci țigăn. *-enghero* s. *-ender*, terminație a genitivului plural și sufix nominal foarte frecvent (v. P. Josef Ješina, *Romăni Cib oder die Zigeunersprache*, pp. 17, 25, 27) : *ciriklengero*, „Vogelhändler, Vogelsteller“ (de la *cirikló*, „Vogel“), *dromengero*, „Wanderer“ (d. *drom*, „Weg“), *șafleengero*, „Binder“ (d. *șafli*, „das Schaf“), *verdangero*, „Wagner“ (d. *verda*, „Wagen“), etc.

Bucherea.

Într'o variantă din Romanăți a baladei „Costea [Gelêpul]“ :

Avea o oaie *bucherea*,
 Care, când erà vremea rea,
 Trăgea oile la perdea ;
 Iar, când era vremea bună,
 Trăgea oile la pășune.
 Mai avea Costea, avea,
 D'un berbece prepeleag,
 Cu patru coarne în cap . . .

Păsculescu (*Lit. pop. rom.*, p. 325) explică : „lânoasă, cu lâna mare și lungă la fir“ (locul de origine, „Brăila“, greșit !).

Contextul, însă, care vorbește îndată de berbecele cu patru coarne, putând servi de „prepeleag“ (pentru atârănarea utensilelor ciobănești), pare a indica mai degrabă o „oaie rogoșă (ța-

poșă), năzdrăvană" în genul calului din „Alexandrie”, — cece conduce la un prototip **vucherea* = ngr. βούκερως, „cu coarne de bou“ Cf. totuși *bucălaie* (modificat supt influența ritmului?).¹⁾

Chichion.

„Embarras, mauvaise affaire“ (Cihac, II, 646, care-l derivă din ngr. κελύκιον, „cilice“).

E ngr. κυκείων, „miscellanea potio“, „confusio“, „balmoș“ (cf. lat. *polenta* = κυκείων, la Ovidiu, *Met.*, V, 450), „talmeș-balmeș“, „încurcătură“. — Etimologia am propus-o întâiu într'o noțită din „Neamul Românesc“ pe Septembrie 1914.

Chichiță.

'Chichiță sau chitiță = sertarul mesei' (*Noua Rev. Rom.*, XIV [1913], p. 349).

La înțelesurile date de Tiktin, s. v., e de adăugit acela de „Geräthkasten am Hinterteil des Bootes“, menționat în Supplement (cf. Damé, *Termin. pop. rom.*, p. 126), cu același sens fundamental de „cutie, lădiță“.

1) O mai bogată recoltă de grecisme culegem din descântece (colecția citată): »nouă zeci și nouă de tartori cu *catăroaicele* lor“ (p. 139, cf. Glosarul), recte *catăroaicele*, de la *cataroiu*, vr. propriu „apoplexie“ ngr. καταρροί, „fluxio“ (cf. κατάρατος = καταραμένος, „proclietul, dracul“, τρισκατάρατος, idem, mr. *triscatarat*) [păstrat și la „Trocaru“ din Brașov, în înjurătura *loi-te-ar* [lovi-te-ar] *catăroaiele!* S. P.] (Sinonimul *urcoiu, urcoaie* din unele variante [Pamfile, *Sărb de toamnă*, p. 138] corespunde lat. *orcus*, „Infern, ființa infernală, drac“), — „99 de sfini *artitori*“, „99 de sfinte *eleurome*, cu *inderile* suave [!]“ (*ibid*) = ἀρτύω, „assembler“ (ori ἄγιος ἄρτος, „anaforă“²⁾), ἐλέου ῥῶμα:, „buteri ale îndurării“ (s. ἐλάσιου-, cf. miroposite²⁾), ἐντερα, „entrailles“ (cf. *cele din lăuntru*); — *roș-piroș* (p. 143.) (cf. *piroșeață*, „roșeață înflăcarată“ p. 368) *roș* + ngr. πυρρός, „roșu“ (totuși cf. ung. *piros*, „roșu“). — Într'o cimilitură a fragilor sau vârtelniței (p. 83): „Într'o foaie, *cartifoate* sede-o oai *oacăra*“ (*cartifoate* nu e „foaie de carte“, ci *carcifoate* — *carciofou*, n. de plantă, explicat de d. A. Philippide, *Zeitschr. f. rom. Philologie* pe 1907, p. 301, din *caricis folium*; cf. totuși megl. *carti*, mr. *frândză dîncate* plămân· alușie la culoare²⁾), avem pe *oacără*, bine cunoscutul epitet al oilor cu cearcăn negru împrejurul ochilor (cf. *oacheș*), devenit *oacăndă* în unele variante, supt influența lui *deapănă* (despre vârtelniță); dar aceasta un împiedecă pe autorul colecției să spuie în glosar, că *oacărdă* ar însemna: „șireată, prefăcută, hoată“ s'o fi gândind la ungurismul *ocoșă* = *okos*, „priceput, cu doxa“²⁾), — o dovadă mai mult, pentru cine ar vedea un obstacol la etimologia noastră în explicația d-lui Păsculescu — Aceeași interpretare fantastică a unei estropieri populare avem în cazul lui (*lac*) *chizărel* și *lac lăzărel* (Păsculescu, o. c., Glosarul) = *lac tezerel* (cf. colindul din „Analele Dobrogei“, I, 145)

E, probabil, rezultat prin asimilație din *θηκίτζα, *θηκίτσι (cf. θηκάρι, φηκάρι), deminutiv al lui θήκη, „boîte, étui, fourreau“; cf. κορήτσι, κορητσάκι, „fillette“, din κόρη, „fille“, și dubletul *tichu-ută-chichiută*.

Notăm, după excerptele d-lui G. T. Kirileanu, și derivatul vr. *chichicear*, „fabricant de chichițe“, din ms. 670 al Acad. Rom., f. II, 425 (sec. XVII—XVIII).

Clapă.

În expresia: *a trage (cuiva) clapa* (chiulul, renghiul).

E, probabil, mgr. κλάπα, κλάπος, ‘cippus, instrumentum quo reorum pedes constringuntur’ (Du Cange), ngr. κλάππα, „Thürriegel“, κλάπος, „Fussfessel“, κλαπωτάνος, „gefesselt“ (G. Meyer, *Neogr Stud.*, IV). Compară expresia sinonimă *a trage (cuiva) butucul*, în care *butuc* = „obeză“: „cu *butuce* la picioare“ (Giuglea-Vâlsan, *Dela Rom din Serbia*, p. 19); cf. *a sta la gros*: „cu picioarele băgați în *gros*“ (Dosoftieiu, citat în Dicț. Acad, s. v. *butuc*); cf. *groși* = *butuci*, într’o poezie populară din rev. „Tinerimea Română“, I, 423; *a pune la dubă*, din pol. *dyby*, „Fussfesseln“, *dyba*, „Pranger“ (Miklosich); de asemenea; *a pune în falanga* („Cron. exped. în Moreea“, ed. Iorga, p. 11), *a duce în poante*, „Bänden“ (Iorga, *Scris și inscr. ard. și mar.*, I, p. 44); cf. și gr. χοῖνιξ, „bois percé où l’on passait les pieds des criminels“.

Halidră.

‘Gripsori infocați, paseri cerești, carele se cheamă finix, și *halidri*’ („Intrebările lui Panaghiot filosoful“, ms. din sec. al XVIII-lea, apud N. Iorga, *Cărți și scriitori români din veac. XVII—XVIII*, p. 10).

Se identifică de la sine cu gr. ἄλυδρα, „hidră-de-Mare“.

Matracucă.

Epitet satiric pentru o femeie urâtă, cu apucături rele (Iași).

E Μαντρακούχα (Daponte, Κήπος Χαρίτων, p. 27), feminin corespunzător lui Μαντρακούχος, ὁ, „πρῶτος καὶ ἀρχηγὸς τῶν καλλικαντζάρων“ (N. G. Politis, Μελέται περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, II, 1328), adică șeful acelor *car, adzali*, „draci de la Bobotează“, cari se întâlnesc și la Arămâni (despre carac-

terul și originea numelui lor, v. foarte pe larg: Politis, *o c.*, II, 1240 sqq.; cf. Legrand, *Mythologie néohellénique*, Paris 1872, p. 8). — Pentru *carcanzali*, „sufletele pruncilor nebotezați“ (rev. „Sânziana“ din Iași, I, 16), v. supt *moroiu*.

Mischie.

‘Un voinic din Ceobâlcie [= Ciubârciu s. Ciobalaccie, din Basarabia?], cu sabie de *mischie*, pistoale de venetie’ (Păsculescu, *Literatură populară românească*, p. 173)¹. — ‘Pistoale de venetie, săbioare de *mischie*’ (ibid., 219) — ‘Amănar de *mischiiu*, de la Dunăre viu’ (ibid., 102). — ‘Rufele de primeneală, și caii de călărie, cu săbidă *mischie*’ (ibid., 218). — ‘Cuțite *mischii*’ (rev. „Tiner. Română“, II, 223). — ‘Arme de *maschuu*’ (în „Istoria Troadei“, la N. Iorga, *Fase sufletești și cărți reprezentative*, p.30)²

Explicația: „oțel magnetic“, pe care o dă autorul colecției în glosar, pare inspirată de Șăineanu (*Infl. orient.*, II¹, 261), care se gândia la turc. *myskal*, „instrument qui sert à polir“, din *mysk* = *čelik*, *τσέλικι*, „oțel“ (cf. *čeljek* dintr’o „rumänische [?] Aufschrift mit cyrillischen Schriftzeichen auf einem altbosnischen Säbel in Ragusa“, publicată în *Wissenschaftl. Mitteil. aus Bosnien und der Herzegowina*, I, 499, unde, la p. 498, într’un „Spottlied auf den Venetianern vor der Eroberung Kandias im Jahre 1669“, acest *incipit*: „O vi Vlasi mletački = „O, ihr Wlachen von Venedig!“). Etimologia n’a convins însă nici pe Tiktin, care, după ce adaugă, la citatele din Cantemir (relevante de Șăineanu), altele, din „Șezătoarea“ (*m scau*, *muscău*), o declară „unbekannt“.

Înțelesul de „besonders harter Stahl, spez. Wetzstahl“, totuși, împreună cu ultimele două exemple de mai sus: *dă muschie* (deși: „de premeneală“, „de călărie“) și *de maschiiu*, sugerează o explicație, care e, fără îndoială, cea adevărată: *de mischie* = *demische*, *dimischie*, *damaschie*, „de Damasc (oțel)“, „Damaszenerstahl“, „acier de Damas“: ngr. *δαμασί*, „Damas, lame de damas“ (Contopoulos), alb. *dimiski*, „Damaskenerschwert“, sârb-croat. *dimiskija* (Filipović), sârb.-bulg. *dimiškija* = turc. *dyryşky*, ‘damasciert’ (G. Meyer), *dimiški*, idem (O. Schrader, *Sprachvergleichung und Urgeschichte*, I¹, 98), it. *da-*

1) Pentru *Mistricean*, numele eroului baladei în unele variante, cf. pe lângă *Bistrițean*, și: *Mistrițoiu*, „Român din Craina Serbiei“ = Român *mistref*, „amestecat“ (v. Giu. glea, în „Anuarul de Geogr. și Antropogeografic“,

maschino, „di ferro o simile chi abbia la tempra di Damasco“; cf. turc. *damasqo* (de l'ital. *damasco*), „étouffe de soie ou de laine damassée, laine damasquinée, c'est-à-dire celle dont la surface est ornée de dessins moires“ (Barbier de Meynard, I, 727), de unde — prin rusește — rom. *adamască*, cu varianta vr. *muschi*, corespunzătoare turc. *dimişqy*, gr. δ:μίσιον (v. Hasdeu, s. v. *adamasca*). — In toponomastică, cuvântul apare ca nume al unui sat doljean *Mischu* (de la *Mischuu*).

Moroiu.

„Strigoii (epifania) unui prunc mort nebotezat“

Etimologia consacrată e sârb. *mora*, ‘Alp’ = vsl. *mora* idem (cf. G. Meyer), mr. *mora*, mgr. μωρ(ρ)ά, ‘nomen quo donantur strigae, maleficae et sagae mulieres, apud Graeculos (Du Cange); cf. *strigae*, ‘maleficis mulieribus nomen inditum est, quas volaticas [cf. *Sburătorul* nostru!] etiam vocant’ (Festus, ed. Lindsay, p. 414), *striga*, ‘venefica nimirum vetula quae diabolica virtute infantes neonatos ignotis modis interit’ (Cantemir, *Descriptio Moldaviae*, 142). Deci: *moroii* de la *mora*, ca *strigou* de la *striga*. — Cuvântul a fost pus însă în legătură și cu sl. *morŭ*, ‘moarte’ (v. Tiktin, s. v), iar o origine onomatopeică, iarăși, nu e exclusă; cf. vgr. μορρών, ‘strigăt de groază’, ‘numele unui strigoiu de speriat copiii’ (la Grecii moderni ἀράπης, ἀραπάκι = μαῦρος, it. *moro*, în insula Thera:

II); apoi: gr. μισοβάρβαροι, μιξέλληνες, cum și *Mistra*, al cărei nume a fost identificat cu *mistra*, „brânză de capră“, sau *mistră*, „Liqueur, der noch heute in Venedig zur Mischung mit dem untrinkbaren Lagunenwasser dient“ (C. Hopf, *Griechenland im Mittelalter*, ap. Ersch und Gruber, I, 85, p. 267).

2) ‘Eu sânt maistor la ales, La frânghie [= marfă frâncăscă], La *mestie* (otel), Fierul bun de vitejie’ (balada „Moș-Novac“ din col. Vulpian, p. 78) trebuie apropiat de pasagiul: ‘Și se’n cinse cu o spată de cincî degete de lată și cu una de *șider* (= ngr. σίδερον, ‘fier’), de străbate și prin fer’ din varianta Hodoș (v. „Conv. literare“, XXXVIII, 896, cf. varianta din col. Vasiliu, p. 15, unde e vorba de „fictiorul Banului din țara *Harțagului*“

Harțegului s. *Herțegului*, „Ducelui“) — Pentru *veneție*, „marfă de Veneția“, cf. în special N. Iorga, *Scris. și inscr. ardel și maramureșene*, I, 67 și 53; „confectur de *Veneție*“, „a aduce *vineție* la Craiova“ (an 1750); cu un timbru special, cuvântul se întâlnește și ‘n descântece, „Și să vă duceți în *Veneție*, c’acolo-s mese ‘ntinse, f. cliu aprinse“ (în varianta din rev. „Ion Creangă“, XIII, 76 „Să vă duceți în *puneți* mari“, — evident, corupt, cf. ngr. πουνέντης, πονέντες, „vânt de Apus“ = it. *ponente*: G. Meyer, *Neurg Stud*, IV, 72).

μόρος și δουδοῦ, la F. Pradel, *Griech. u. Südital. Gebete, Beschwör. u. Rezepte des Mittelalters*, p. 347; cf. ἀραπάδες, 'die in den Brunnen wohnenden Geister', *ibid*, apoi *Harap-Alb* și *Sfântânișă*, 'dracul din fântână', 'cel din puț', al nostru: Pamfile, *Diavolul*, p. 68).

Adevăratul etymon ar putea fi, totuși, ngr. μωρό(ν), 'copilaș, prunc' (cf. μωρουδάκι, μωρόπαιδον, 'infans, puerulus': Du Cange). — Momentul principal ar fi, adecă, însușirea de „copil“ a acestui strigoiu în miniatură, care „până la al șeptelea an strigă în fiecare noapte: botez!“ (Gorovei, *Credințe și superstiții*, Glosarul, s. v. *strigă*), mai precis: noțiunea de copil (mort) *nebotezat*, „păgân“; cf. megl. *pija*, „prunc nebotezat, păgân“, (Papahagi, *Megleno-Români*, II, 104), ngr.-epirot. παρανό = τὸ βρέφος, cu trimitere la δράκος și μῶκος (Aravantinos, *Gloss. epirot*, p. 72). — Formal, nu există nicio piedecă: *morò* va fi fost alipit la grupa sufixului *-oiū*.

Părtălos.

Înseamnă în megl.: „pestriț, bălțat“ (Papahagi, *Megleno-Români* II, 103) și e ngr. παραλός, idem, sau, mai precis, ngr.-dial. παρτάλας, [și παραλός?] = ῥακένδυτος, „rufos, felegos“ (Budona, *Glosarul dialectului din Velvendò*, p. 99), de la παρτάλι (τὸ) = ῥακος, „rufă, sdreanță“ (*ibid*), „leancă, cojoleancă“ (cf. megl. *partalunca*, „țol, zdreanță“: Papahagi, *l. c.*, II, 102), — cecece corespunde perfect cu înțelesul propriu și metaforic din cimilitura megl. a „găinii“ (Papahagi, *l. c.*, p. 51): „Ună ghiupcă părtăloasă“, etc., în care *ghiupca* = Țigancă, lit.: Egipteancă (cf. *misrca*, „curcă“, propri.: „Egipteancă“: *ibid.*, II, 95), „pasăre neagră“ și „clește“ (*ibid*, I, 30).

Proor, prour.

‘La ciobanii români de la Pind *pror* sau *prour* însemnează timpul pe la 2—3 oare după miezul nopții. Se zice. duc oile în *prour* = duc oile să pască înainte de zori, sau. sărmî oile tu *prour* = mână oile la păscut de cu noapte’ (I. Caragiani, la Hasdeu, *Etym. Magn*, I, 1108). — ‘*Amproor* (cu doi *o* ca în noor), pe la 9—10 oare’ (Liuba, Bănat, *ibid.*, 1107). — ‘*Prior* e timpul când merg dimineața, cu oile la pășune’ (Vicîu, *Glosar*, 71). — ‘*Ampróor*, *ampruâr*, timpul când se mulg oile înăția oară (dimineața pe la 7—3 ceasuri)’ (Candrea, *Graul din Țara Oaşului*, 48). — ‘*Proor* însemnează ajunul lui Sf. Gheorghe’ (Covurluîu: la

Hasdeu, l. c). — 'Ne-a apucat *proorul* Bobotezei de-atâta chin' (Calendarul rev. „Ion Creangă“ pe 1912, p. 55).¹⁾

Ngr. πρόωρος, -ον, „frühzeitig, vorzeitig“, πρόωρος, „vor der Zeit, zu früh“ (Mitsotakis, cf. vgr. πρόωρος, „précoce“), ni se pare preferabil lui *per rorem* (Hasdeu, l. c)²⁾, *prior* (Marie-nescu, *ibid.*), sau **priulus* (Pascu, „Arhiva“ din Iași, XXV, 197). — Înțelesul lui *proor* din ultimele două exemple se lămurește deplin prin sinonimul *Mânicătoarea*, „serbătoare în ajunul Sf. Gheorghe“ (Codin-Mihalache, *Sărbătorile poporului*, p. 58), de la a (se) *mâneca*, „a se scula desdedimineață, de noapte, cu noaptea'n cap, pană'n ziuă“. — Pentru *am-*, *au-*, cf. megl. *an zoru* = în zori (Papahagi, *Megleno-Români*, II, 35).

Se poate, în schimb, ca ngr.-pop. *πυρνώ*, „matin“ (Contopoulos), să nu fie străin de *porneala* ciobanilor noștri. (Μπονόρα, *πονορούλα*, „frühzeitig“, e it. *a buon ora*, după G. Meyer, *Ngr. Stud.*, IV, 61; cf. rom. *bună-oară*, *bunioara*).

Schil³.

„Javră, potae“ (*Revista critica-literara*, III, 168)

È ngr. *σχόλα*, „cățea“, din aceeași familie cu *schulaesc*, (s)*chetalănesc*, etc., de origine slavă (!) după Cihac (II, 330)

Spolocanie

„Petrecere de lăsatul-secului“ (cf. Marian, *Sărbătorile la Români*, II, 3).

Însemnăm cuvântul aici, pentru că din ngr. vine confirmarea originii lui românești: *σπολοκάνι* = *ἐπίνιπτρις, ἀπόνιπτρον* „Waschwasser“ (G Meyer, *Neogr. Studien*, II, 59), „le vin qu'on boit après s'être rincé la bouche à la fin d'un repas“ (Legrand).

Înțelesul de *spal* e decisiv: e vorba de „clătirea, spălarea gurii (de fruct), în vederea postului“. — *Spălucanie*, intermediarul presupus (cf. Weigand), e în același raport cu *spal(ăcesc)*, ca *petrecanie* cu *petrec*.

1) Într-o „Carte de desfăcut farmecile“, tipărită cu cirilic la Sibiu, s. a., p. 12, găsim „Fapt cu luatul în anii vacilor și a oilor în *prejurul* Sfântului Gheorghe“ — Că în anii *manei*, e evident; dar, dacă *prejurul* (cf. *preajma*, *preziua*, *prozorul*) = *proulul*, am avea, aici, poate cea mai veche atestare a cuvântului după *apruer*, problematic și el, din Anon. Bănățean.

2) Un exemplu ca acesta, din Vicu („Colind zori de zori“, în *Colinde din Ardeal*, p. 35)

Și-mi veniți voi, junii buni,
Rourând și *prăurând*,
Ca vara mai greu plouând

nu confirmă decât în aparență această interpretare, — forma explicându-se, ca un joc de cuvinte popular (poate chiar cu *a ură* ♪). — Cf. totuși Frâncu *Mofii*, p. 129, unde se vorbește expres de „o stropitoare, numită *improor*.“

Mr. Sucardi.

„Sarică“ (Papahagi, *Megleno-Români*, II, 119).

E ngr. (ἐ)σωχάρδι, „Weste der Männer, Seelenwärmer“ (Dieterich), „camisole, chemisette“ (Byzantios).

Tiri(mî).

‘*Tirimi*, adv., tot una, în fel: *tirimi* Ioana, *tirimi* Stana’ (Boceanu, *Cuvinte din jud. Mehedinți*, 105). — ‘*Tirimi*...; *tirimi* · ori..., ori..., ce mî-e..., ce mî-e...’ (j. Gorj, *Conv. Liter.*, an. 1912, p. 1050, nota 1.). — „*Tiri* drac, *tiri* Sotea“ (Bănat: Zanne, *Proverbele Românilor*, VI, 578; cf. Anonimul Bănăţean, ed. Creţu: *tiri* = talis, qualis, precum şi: *Sotya* Satan). — „*Tir*, asemenea: *tir* mie (*sic*) dracul, *tir* mie lacul; *tir* mie baba Rada, *tir* mie Rada baba“ (Golescu, Dicţ. ms, f. 240; după extrasele d-lui G. T. Kirileanu).

Ar putea fi, [ngr. τέρι, „semblable“, τέρι μοι, „cela m’est égal“, recte: ταῖρι, „paire“ (= *ἐταῖρι ?). — La Cihac, din vsl *teri*, idem.

Mr. Trifiruşcu.

„Fraged, plăpând“ (Papahagi, *Basme aromâne*, Glosar).

Din ngr. τρυφερός, idem. — Pascú (*Sufixe româneşti*, 345) îl raporta la mr. *firu*, „déchet, déminution“ (Dalametra).

Troapă (tropeie, tropie).

‘Pe noi ne-o lăsat

‘Cea Sântă-Mărie

‘*Troapa* lui Iordan’.

Viciu, *Cîntec din Ardeal*, p. 92, adnotează: „De a se întoarce, — cum s’a întors Iordanul, — ca să iasă“, şi, de fapt, aceasta e formula de plecare a „feciorilor colindători, când ies din casă“ (cf. p. 171: „*troapa* ni se’ntoarn“ [toţi ies]). Acelaşi înţeles are cuvântul într’un cântec popular profan, „Codreanu şi Mocanu“, din colecţia Pamfile (*Cîntece de ţara*, p. 41):

‘Şi’nnapoi drum că-şi făcea,

‘În *tropea* drumului,

‘La târgul Divanului.

Viciu scrie, însă, o c, p. 93: „*troapa* = semnul, steagul, crucea“ (nota 2), iar „*tropea* drumului“ din Pamfile nu exclude sensul de „crucile drumului“.

Sensul fundamental pare a fi, totuși, acela de „tour, dé-tour, tourner“ al gr. τροπή (cf. τροπαίων, „semn de biruință, trofeu“, *tropaeum*).

VII

Elemente ungurești.

Dorângă, dorungă.

‘Culme, băț, prăjină’ (*Noua Rev. Rom.*, VIII, 85), ‘*dorunga*, numită încă și *părangă*, este un druguleț aproape de 3 m., gros de 10—12 cm. și neted; de mijloc îi atarnă, legată de un curmeu, *crucea* [de unde și numele de *crașne* al unei specii de *dorunga*]’ (P. Măcișan, *Industria casnică la Români*, p. 218).

È ung. *dorong*, *dorung*, ‘phalanga, fustis, perțica, pălūs (Szamota-Zolnai).

Cun scutul *d rân̄ga*, cu înțeles obscen, e, de sigur, același cu ânt (metăforic). — Ca nume de familie, și: *Dolâng*, în 1700, ‘cruce’ din 1683 a ispravnicilor de București (v. *Anuarul de Geografie, și Anrologografie*, an 1914—15, p. 61).

Fodomen

‘*Fodormente* = mentha, *fodorment calului* = Calamentula’ (Anonimul român, d. Ciocanu, p. 359).

Evident, ung. *fodormenthe* ‘mîntă-creață’. Cf. n. de fam. *Fodor*, ‘Căpitan (d. i. Feodor Theodor)’; oi: ‘*irbe kracze* = mentha’ (biologie, p. 343) și *isrîă-creață*, *Mentha crispera*, mentha fischeri (Paunț).

Adauga că din ung. *bodor*, sinonimul lui *fodor*, ‘cruce’ (v. Szamota-Zolnai), a devenit românește n. de bou *bodor* (Paunț, *Rășinariu*, p. 136) și de fam. *Bodor*, *Budur escu*, iar din quasi-omonimul acestuia, **blodor* (= germ. *blöder*?), apelativul *blotur*, ‘homo vanus (Anonimul Bănățean, p. 330).

Homoc.

‘Nisip: *homok* = sabulum’ (Anon. Bănățean, p. 343 Crețu). Vădit, un unguirism: *homok*, ‘dem. Cf. numele topic *Homocea*.

Hurduzău.

‘Pod umblăfor’ (rev. ‘Ion Creangă’, II, 219), ‘*Hurduzăn (sic)*, funia groasă cu care se leagă podul’ (Vircol, *Graiul în*